

liefdesappelen

voor moeders

14 mei 2023
Benthuizen

- memoires van Jakobs familie weinig voorbeeldig...
- Genesis 30 maakt deel uit van Jakobs verblijf bij Laban (hfst. 29 t/m 31)
 - 20 jaar (31:38,41)

Jakobs tijdlijn

- Jakob was 130 jaar oud toen hij bij Farao arriveerde (47:9)
- dat was na 2 jaar hongersnood (45:6)
- die volgden op 7 jaar overvloed (41:29,30)
- Jozef was 30 jaar oud toen hij koning werd (41:26) en was dus 39 toen Jakob in Egypte arriveerde
- Jakob was dus $(130 - 39 =)$ 91 toen hij Jozef kreeg
- in het jaar dat Jozef werd geboren, had hij 14 jaar gediend bij oom Laban (30:25,26)
- bij zijn aankomst bij Laban was Jakob dus $(91 - 14 =)$ 77 jaar oud

Jakobs tijdlijn

- Jakob was 130 jaar oud toen hij bij Farao arriveerde (47:9)
- dat was na 2 jaar hongersnood (45:6)
- die volgden op 7 jaar overvloed (41:29,30)
- Jozef was 30 jaar oud toen hij koning werd (41:26) en was dus 39 toen Jakob in Egypte arriveerde
- Jakob was dus $(130 - 39 =)$ 91 toen hij Jozef kreeg
- in het jaar dat Jozef werd geboren, had hij 14 jaar gediend bij oom Laban (30:25,26)
- bij zijn aankomst bij Laban was Jakob dus $(91 - 14 =)$ 77 jaar oud
- alle kinderen t/m Jozef zijn geboren in (de 2e reeks van) 7 jaar

Jakobs tijdlijn

- Jakob was 130 jaar oud toen hij bij Farao arriveerde (47:9)
- dat was na 2 jaar hongersnood (45:6)
- die volgden op 7 jaar overvloed (41:29,30)
- Jozef was 30 jaar oud toen hij koning werd (41:26) en was dus 39 toen Jakob in Egypte arriveerde
- Jakob was dus $(130 - 39 =)$ 91 toen hij Jozef kreeg
- in het jaar dat Jozef werd geboren, had hij 14 jaar gediend bij oom Laban (30:25,26)
- bij zijn aankomst bij Laban was Jakob dus $(91 - 14 =)$ 77 jaar oud
- alle kinderen t/m Jozef zijn geboren in (de 2e reeks van) 7 jaar
- de volgorde van geboortes in Genesis 30 is niet chronologisch, maar gerangschikt naar moeder

chronologie geboortes Genesis 30

Zilpa

Lea

Rachel

Bilha

Gad⁷

Asher⁸

Ruben¹

Simeon²

Levi³

Juda⁵

Issachar⁹

Zebulon¹⁰

Dina¹¹

Jozef¹²

Dan⁴

Naftali⁶

typologie van Jakob bij Laban...

- spreekt van de 20 eeuwen van Jakobs huis in het buitenland
- de zon ging onder toen Jakob vluchtte uit het land (28:11)
- de zon kwam op toen Jakob Israël werd (32:31)

de verwisseling van Rachel en Lea

- na zeven jaar: "en zie het was Lea"; 29:24
 - vergl. de zeven jaar vanaf Jezus' doop tot aan de steniging van Stefanus:
Israël verwerpt haar (opgewekte) Messias
 - Lea spreekt van het Joodse overblijfsel tijdens Israëls ongeloof - de verborgenheid
 - Rachel spreekt van het Joodse overblijfsel i.v.m de openbaring van het Koninkrijk

14 En Ruben ging
in de dagen van de tarweoogst,
en hij vond Dudaim in het veld,
en hij bracht die tot zijn moeder Lea...

nog niet ouder dan vijf jaar

- *Jakob 90 jaar oud (lustrumjaar)*
- *in 2250 AH (jubeljaar)*

דודאים	וימצא	חטים	קציר	ראובן בימי	וילך
liefdesappels	en ¹ hij-vindt	tarwe	oogst-van	in·dagen-van Ruben	en ¹ hij-gaat
liefdesappelen	hij-vond	tarwe-	van-de-.-oogst	in-de-dagen Ruben	toen-ging-naar-buiten

14 En Ruben ging
 in de dagen van de tarweoogst,
 en hij vond Dudaim in het veld,
 en hij bracht die tot zijn moeder Lea...

d.w.z. rond Pinksteren (=50e dag) zoals...

- *het feest in Handelingen 2*
- *maar ook toen Paulus in Jeruzalem was om gevangen te worden genomen (Hand.20:16)*

דודאים	וימצא	הטרים	קציר	ראובן בימי	וילך
liefdesappels	en ¹ hij-vindt	tarwe	oogst-van	in·dagen-van Ruben	en ¹ hij-gaat
liefdesappelen	hij-vond	tarwe-	van-de-.-oogst	in-de-dagen Ruben	toen-ging-naar-buiten

14 En Ruben ging
in de dagen van de tarweoogst,
en hij vond Dudaim in het veld,
en hij bracht die tot zijn moeder Lea...

LXX: mandragora

- Eng. mandrakes - wortel ziet er uit als mens-draak
- NBG: liefdesappelen - van de sap werd een drank gemaakt ter stimulering van de vruchtbaarheid

דודאים	וּימצא	חטים	קציר	ראובן	בימי	וילך
liefdesappels	en ^l hij-vindt	tarwe	oogst-van	in-dagen-van	Ruben	en ^l hij-gaat
liefdesappelen	hij-vond	tarwe-	van-de-.oogst	in-de-dagen	Ruben	toen-ging-naar-buiten

14 En Ruben ging
in de dagen van de tarweoogst,
en hij vond Dudaim in het veld,
en hij bracht die tot zijn moeder Lea...

Hebr. DUDAIEM -

- tweevoud van DOED = bemind
 - dezelfde spelling als DAWID
- DUDAIEM = tweede David

דודאי

דודאים	וימצא	המים	קציר	ראובן	בימי	וילך
liefdesappels	en-hij-vindt	tarwe	oogst-van	in-dagen-van	Ruben	en-hij-gaat
liefdesappelen	hij-vond	tarwe-	van-de-.oogst	in-de-dagen	Ruben	toen-ging-naar-buiten

14 En Ruben ging
in de dagen van de tarweoogst,
en hij vond Dudaim in het veld,
en hij bracht die tot zijn moeder Lea...

וילך	ראובן	בימי	קציר	הטים	וימצא	דודאים
en ¹ hij-gaat	Ruben	in ¹ dagen-van	oogst-van	tarwe	en ¹ hij-vindt	liefdesappels
toen-ging-naar-buiten	Ruben	in-de-dagen	van-de-.-oogst	tarwe-	hij-vond	liefdesappelen

בשדה	ויבא	אתם	אל	ל_	לאה	אמו
in ¹ het-veld	en ¹ hij-brengt	»hen	tot	Lea	moeder-van ¹ hem	zijn-moeder
op-het-veld	hij-bracht	die	aan	Lea	Lea	zijn-moeder

14 ... Toen zei Rachel tot Lea:
Geef mij alstublieft
van de Dudaim van uw zoon.

Rachel (> Evangelie van het Koninkrijk)
 claimt 'de tweede David':
 = het herstel van de Davidische troon

ותאמר רחל אל-לאה
 Lea tot Rachel en-^lzij-zegt
 Lea tot Rachel en-zeide

תני -נא לי מדודאי בנך
 zoon-van-jou vanaflijfdesappels-van totmij alsjeblieft ! geef !
 van-uw-zoon enige-van-de-liefdesappelen mij toch geef

15 En zij zei tot haar:
 is het weinig dat u mijn man genomen hebt,
 dat u ook van de Dudaim
 van mijn zoon nemen zult?...

Lea was voor Jakob tweede keus

- *maar God keerde het om*

את-אישי	»	קחתך	המעט	לה	ותאמר
man-van-mij	»	nemen-van-jou	?klein-iets	tothaar	en- zij-zegt
mijn-man	-	dat-gij-hebt-genomen	is-het-niet-genoeg	tot-haar	maar-zij-zeide

בני	את-דודאי	גם	ולקחת
zoon-van-mij	liefdesappels-van	»	ook entotnemen-van
van-mijn-zoon	de-liefdesappelen	- ook-nog	en-nu-nemen

15 ... Toen zei Rachel:
daarom zal hij deze nacht
voor de Dudaim van uw zoon bij u liggen.

Rachel koopt de Dudaim en meent zo van God vruchtbaarheid te forceren

- *vergl. Ezau die het eerstgeboorterecht koopt*

ותאמר	רחל	לכן	ישכב	עמך	הלילה
en ¹ zij-zegt	Rachel	daarom	¹ hij-ligt	metjou	vannacht
zeide	Rachel	daarom	hij-mag-liggen	bij-u	vannacht

תחת	דודאי	בנך
in-plaats-van	liefdesappels-van	zoon-van-jou
voor	de-liefdesappelen	van-uw-zoon

16 Toen nu Jakob in de avond
uit het veld kwam,
 ging Lea uit hem tegemoet, en zei...

> de tarweoogst

ויבא יעקב מן השדה בערב
 in^{de}-avond het-veld vanaf Jakob en^{hij}-komt
 des-avonds het-veld uit Jakob toen-kwam

ותצא לאה לקראתו ותאמר
 en^{zij}-zegt tot-ontmoeten-van-hem Lea en^{zij}-gaat-uit
 en-zeide tegemoet-hem Lea ging

16 ... u komt tot mij want ik heb u gehuurd,
ja gehuurd voor de Dudaim van mijn zoon.
 En hij lag die nacht bij haar.

Hebr. SHACHAR

- Bargoens: sjacheren

בני	בדודאי	שכר	שכרתִיךְ	כי	תבוא
zoon-van·mij	in·liefdesappels-van	ik-huurjou	huren	dat	lijj-komt
van-mijn-zoon	voor-de-liefdesappelen	ik-heb-gehuurd-u	eerlijk	want	kom

הוא	בלילה	עמה	וישכב
hij	in·de·nacht	methaar	en·hij-ligt
die	nacht	bij-haar	daarom-hij-lag

17 En God hoorde Lea
 en zij werd zwanger
 en baarde aan Jakob een vijfde zoon.

de tweede wordt de eerste!

- *niet Rachel, maar Lea draagt vrucht*

וישמע אלהים אל - לאה
 Lea tot Elohim en^{hij}-luistert
 Lea naar God en-hoorde

ותהר ותלד ליעקב בן חמישי
 vijfde zoon tot Jakob en^{zij}-baart en^{zij}-wordt-zwanger
 vijfde een-zoon Jakob en-baarde zij-werd-zwanger

18 En Lea zei:

God heeft mij loon gegeven

nadat ik mijn slavin aan mijn man heb gegeven.
En zij gaf hem de naam Issaschar.

niet: Rachel

- vruchtbaarheid komt van God

ותאמר	לאה נתן	אלהים שכרי
Lea	hij-geeft	beloning-van-mij Elohim
en ¹ -zij-zegt	Lea	mijn-loon God
toen-zeide	heeft-gegeven-mij	

אשר	נתתי	שפחתי	לאישי	ותקרא	שמו	יששכר
dat	ik-geef	dienares-van-mij	tot-man-van-mij	en ¹ -zij-roept	naam-van-hem	Issachar
omdat	ik-heb-gegeven	mijn-slavin	aan-mijn-man	en-zij-gaf	de-naam-hem	Issaschar

18 En Lea zei:
 God heeft mij loon gegeven
nadat ik mijn slavin aan mijn man heb gegeven.
 En zij gaf hem de naam Issaschar.

niet: omdat

- *Lea dacht dat ze had opgehouden te baren*

ותאמר	לאה נתן	אלהים שכרי
Lea en- ¹ zij-zegt	hij-geeft	Elohim
Lea toen-zeide	heeft-gegeven-mij	mijn-loon

אשר נתתי	שפחתי	לאישי	ותקרא	שמו	יששכר
ik-geef	dienares-van-mij	tot-man-van-mij	en- ¹ zij-roept	naam-van-hem	Issachar
omdat	mijn-slavin	aan-mijn-man	en-zij-gaf	de-naam-hem	Issaschar

18 En Lea zei:
 God heeft mij loon gegeven
 nadat ik mijn slavin aan mijn man heb gegeven.
 En zij gaf hem de naam Issaschar.

van 'shachar' - Rachel sjacherde
 Dudaiem maar God hoorde Lea

ותאמר	לאה נתן	אלהים שכרי
en ¹ zij-zegt	Lea hij-geeft	Elohim beloning-van-mij
toen-zeide	Lea heeft-gegeven-mij	mijn-loon God

אשר נתתי	שפחתי	לאישי	ותקרא	שמו	יששכר
ik-geef	dienares-van-mij	tot-man-van-mij	en ¹ zij-roept	naam-van-hem	Issachar
omdat	mijn-slavin	aan-mijn-man	en-zij-gaf	de-naam-hem	Issaschar

de tweede vermelding van Dudaiem

¹¹ Kom, mijn geliefde,
 laten wij uitgaan naar het veld,
 laten wij vernachten tussen de hennabloemen
 (Hebr. BE-KIPOERIM).

Hebr. DODI - mijn David

השדה	נצא	דודי	לכה
het veld	!wij-gaan-uit	lieveling-van-mij	ga !
naar-het-veld	laten-wij-uitgaan	mijn-geliefde	kom

בכפרים	נלינה
in-de-beschutplaatsen	!wij-overnachten
tussen-de-hennabloemen	laten-wij-vernachten

¹² Laten wij vroeg naar de wijngaarden gaan
 en zien of de wijnstok uitbot,
 of de bloesems zijn opengesprongen,
 de granaten bloeien.
 Daar zal ik u mijn liefde geven.

*De vijgeboom laat zijn vroege vrucht zwellen,
 en de wijnstokken in bloei geven geur.
 Hoogl. 2:13 vergl. Mat.24:32!*

הגפן	פרחה	אם	נראה	לכרמים	נשכימה
de-wijnstok	zij-bot-uit	of	!wij-zien	tot ^{de} -wijngaarden	!wij-gaan-vroeg
de-wijnstok	uitbot	of	en-zien	naar-de-wijngaarden	laten-wij-vroeg-gaan

הרמונים	הנצו	הסמדר	פתח
de-granaatappel-bomen	zij-krijgt-bloemen	de-wijnstok-bloesem	hij-opent
de-granaten	bloeien	de-bloesems	of-zijn-opengesprongen

13 De *Dudaiem* geven hun geur,
 en bij onze deuren
 groeien allerlei kostelijke vruchten,
 jonge en oude:
 ik heb ze voor u, mijn geliefde, bewaard.

*de Dudaiem zullen op
 Gods tijd vrucht dragen!*

הדודאים	נתנו	ריח	ועל	פתחינו	כל	מגדים
de-liefdesappels	zij-geven	geur	en-op	portalen-van-ons	alle	beste-vruchten
de-liefdesappelen	geven	hun-geur	en-bij	onze-deuren	allerlei	kostelijke-vruchten-groeien

חדשים גם יישנים	דודי	צפנתי	לך
opgeslagene ook nieuwe	lieveling-van-mij	ik-zonder-af	totjou
oude en jonge	mijn-geliefde	ik-heb-bewaard-ze	voor-u